

Eindverslag informateur

Verkenning & advies coalitie- en collegevorming

Raadsperiode 2022-2026

Inhoudsopgave

Eindverslag informateur	1
Voorwoord	3
Opdracht & uitgangspunten.....	4
Procesverantwoording	5
Openbaar duidingsdebat	5
Gespreksronde(s).....	6
Openbaar debat eindrapport.....	7
Bevindingen	8
Bestuurskracht	9
Integriteit	9
Een kansrijke coalitie	9

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport van de informateur. Middels dit eindrapport leg ik allereerst verantwoording af over de gevolgde procedure. Daarnaast hoop ik u hiermee inzicht te geven in het politieke speelveld zoals, op basis van de gesprekken, dat verkend is. Als laatste bevat dit eindrapport een advies voor het vervolg van het proces.

Dit eindrapport is door de informateur, dhr. P.N. Middelkoop, en adviseur-informateur, dhr. D.J. Taanman opgesteld. De griffier, K.R. Verhoeff, heeft uitsluitend een ondersteunende secretariële rol gehad in dit proces en heeft zich inhoudelijk niet gemengd in de gesprekken en de totstandkoming van deze eindrapportage. De burgemeester is conform art. 35 van de Gemeentewet over de voortgang (procesmatig) op de hoogte gehouden.

Tijdens de informatiefase heb ik met vertegenwoordigers van alle partijen gesproken. Ik heb die gesprekken als open, prettig en constructief ervaren. Mij is in de gesprekken opgevallen dat alle zeven partijen van harte bereid zijn om in de komende vierjaar een positieve bijdrage te leveren aan het belang van de inwoners van de gemeente Urk. Het is logisch dat partijen die zetels hebben verloren, zich meer terughoudend opstellen dan partijen die zetels hebben gewonnen. Toch is elke partij, wanneer dat nodig is, bereid college-verantwoordelijkheid te dragen of ten minste een gesprek daarover aan te gaan. Ik denk dat u daar als raad trots op kunt zijn. Het zal u helpen bij de uitdagingen waar Urk de komende jaren voor staat.

Het einde van de informatiefase zal voor een aantal partijen het startpunt zijn van een hopelijk succesvolle samenwerking. Ik realiseer me echter ook goed dat dit rapport als een teleurstelling kan worden ervaren door de partijen die niet in de meest kansrijke coalitevorm worden genoemd. Ik vraag daar van twee kanten begrip voor.

Zonder personen of partijen te willen beschadigen brengen wij ons advies aan u uit. Dit alles in het belang van een goed gemeentebestuur voor Urk de komende vier jaar. Ondanks de intensiteit van de werkzaamheden en het gewicht van de opdracht hebben wij het als een bijzonder voorrecht beschouwt dat u ons deze taak en verantwoordelijkheid hebt toevertrouwd.

Met vriendelijke groet,

Informateur P.N. Middelkoop

Mede namens adviseur-informateur D.J. Taanman

Opdracht & uitgangspunten

Als informateur heb ik de opdracht meegekregen om het politieke speelveld te verkennen en de mogelijkheden voor een meerderheidscoalitie te onderzoeken. In deze informatiefase is afgesproken dat er met alle partijen een of meerdere keren gesproken zal worden. Dit om iedereen de kans te bieden zich in het informatieproces te positioneren. De uitgangspunten voor het informatieproces, zoals verwoord in het document “Op weg naar een nieuwe bestuursperiode”, vormde de basis voor het optreden van uw informateur. Deze zijn samengevat als volgt:

- De procesafspraken zoals weergegeven in het document “Op weg naar een nieuwe bestuursperiode” en afgestemd in het openbare duidingsdebat van 21 maart 2022 zijn leidend voor het handelen van de informateur.
- Het is van belang dat het proces en ieders rol en betrokkenheid vooraf duidelijk wordt vastgesteld. Deze transparantie en afspraken vooraf zijn van belang om, ongeacht de uitkomst, een zuiver en vertrouwenwekkend proces te kunnen lopen.
- De kiezer heeft gesproken en daarmee de verhoudingen in de gemeenteraad bepaald. De verkiezingsuitslag vormt de basis voor het gehele informatie- en informatieproces.
- Vanuit het belang van breed politiek en maatschappelijk draagvlak worden de mogelijkheden om te komen tot een meerderheidscoalitie onderzocht in dit informatieproces.
- Vanuit het oogpunt van bestuurlijke continuïteit is het van belang een zorgvuldig en vlot informatieproces te doorlopen.
- De gesprekken die gevoerd zijn met de informateur hebben een vertrouwelijk karakter, zoals van tevoren afgestemd. Dit gezien de kwetsbaarheid en openheid die zowel de partijen als de informateur hierin hebben betracht. Informatie waarover geen overeenstemming tot openbaarmaking is bereikt, zal na afronding van het informatieproces worden vernietigd. Dit geldt ook voor de audio-opnames die zijn gemaakt ter ondersteuning van het opstellen van de gespreksverslagen.
- Van ieder gesprek is een gespreksverslag opgesteld. Dit verslag is ter accordering aan de desbetreffende partij gezonden. Daarbij is ook overeenstemming bereikt over hetgeen daarvan opgenomen zal worden in dit openbare eindverslag.

Procesverantwoording

Openbaar duidingsdebat

Het informatieproces is gestart met een openbaar duidingsdebat op maandagavond 21 maart 2022 in de Raadzaal van het Gemeentehuis van Urk. Hierbij waren alle lijsttrekkers van de in de nieuwe raad vertegenwoordigde partijen aanwezig als woordvoerders. Te weten:

Meindert Bakker – ChristenUnie Urk
Jurie van den Berg - Gemeentebelangen
Hans Crebas – Christen Democratisch Appel Urk
Dittie Hoekstra – Krachtig Urk
Jan Koffeman – Hart voor Urk
Nathanaël Middelkoop – Staatkundig Gereformeerde Partij Urk
Hendrik Wakker – Partij Voor de Vrijheid Urk

De burgemeester heeft deze vergadering technisch voorgezeten. Tijdens deze openbare vergadering zag de agenda er als volgt uit:

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Duiding verkiezingsuitslag
 - Fracties geven hun opinie over de verkiezingsuitslag
 - Volgorde van sprekers: SGP-KU-GB-PVV-HVU-CDA-CU
4. Informatieproces
 - Toelichting informateur op verzonden documenten
 - Discussie
5. Raadsakkoord
6. Rondvraag
7. Sluiting

Gezien het openbare karakter van het duidingsdebat van 21 maart heeft de informateur veronderstelt dat de in de openbaarheid gedeelde informatie zonder belemmering onderdeel uit kan maken van dit openbare eindverslag. Hierover heeft geen expliciete afstemming plaatsgevonden tussen de informateur en de verschillende politieke partijen.

Gespreksronde(s)

Op woensdag 23 maart hebben alle partijen een schriftelijke uitnodiging voor een gesprek met de informateur op het gemeentehuis ontvangen. Alle partijen hebben aangegeven het gesprek met de informateur als prettig en goed te hebben ervaren. Hierbij een overzicht van de momenten waarop en de vertegenwoordigers waarmee deze gesprekken hebben plaatsgevonden.

Partij Voor de Vrijheid Urk

29-03-2022 19:00-20:00 uur (fractieleden) H. Wakker & J. Post;

Gemeentebelangen

31-03-2022 19:00-20:00 uur (fractieleden) J. van den Berg & J. de Boer;

Hart voor Urk

01-04-2022 16:00-17:00 uur (fractielid en voorzitter bestuur) L. Gnodde & G. Post jr.;

Christen Democratisch Appel Urk

01-04-2022 19:00-20:00 uur (fractieleden) J.I. Crebas & J. van de Berg;

ChristenUnie Urk

01-04-2022 20:30-21:30 uur (fractieleden) M. Bakker & N. Kramer;

Krachtig Urk

04-04-2022 17:00-18:00 uur (fractieleden) D. Hoekstra & J. Hakvoort;

Staatkundig Gereformeerde Partij Urk

04-04-2022 19:00-20:00 uur (fractieleden) J. de Borst & A.M. de Boer.

Ter voorbereiding op de eerste gespreksronde hebben alle partijen acht vragen ontvangen van de informateur. Daarnaast zijn er per partij een aantal specifieke onderwerpen besproken. Hieronder vindt u de vragen die de partijen vooraf hebben ontvangen:

1. Welke coalitie acht u het meest wenselijk?
2. Welke andere coalities ziet u voor zich?
3. Hoe kijkt u aan tegen de positie van uw partij in een coalitie?
4. Zijn er uitsluitingen van andere partijen, wat uw partij betreft?
5. Zijn er zorgpunten over andere partijen, wat uw partij betreft?
6. Welke programmapunten/onderwerpen moeten in een coalitieakkoord?
7. Zijn er programmapunten/onderwerpen die u onbespreekbaar acht, dan wel die een breekpunt/blokkade kunnen vormen?
8. Wie hebt u eventueel beschikbaar/op het oog als kandidaat-wethouder?

Zoals vooraf afgesproken zijn van de vertrouwelijke gesprekken met de informateur gespreksverslagen opgesteld. Deze gespreksverslagen zijn geaccordeerd door de betreffende vertegenwoordigers van de politieke partijen. Daarbij is ook overeenstemming bereikt over de delen van het verslag die openbaar gemaakt zouden worden in het eindverslag en wat niet. Datgene wat u in dit document leest is dus met toestemming van de

partijen openbaar gemaakt. Datgene wat vertrouwelijk is gebleven heeft wel meegewogen in het advies wat de informateur uitbrengt, maar is niet expliciet benoemt ter onderbouwing.

Woensdag 6 april heeft het team van informateurs het net opgehaald en op basis van alle gevoerde gesprekken. Het beeld van het politieke speelveld was na de eerste gesprekrunde dusdanig compleet, dat een tweede gesprek met één of meerdere partijen niet noodzakelijk is geacht. De informateur heeft de fractievoorzitters hier vervolgens van op de hoogte gebracht en aangekondigd wanneer het openbare debat over het eindrapport hoopt plaats te vinden.

Openbaar debat eindrapport

Op maandag 11 april heeft u, onder embargo, het eindrapport van de informateur ontvangen. Conform de gemaakte procesafspraken is er op woensdag 13 april 2022 een openbare vergadering belegd om het eindrapport te bespreken. Tijdens deze openbare vergadering ligt dit eindrapport voor u waarin de informateur zowel verantwoording aflegt over zijn werkzaamheden als bevindingen. Daarmee zijn aan het einde van het informatieproces en het begin van het formatieproces de werkzaamheden van de informateur formeel beëindigd.

Bevindingen

Op 14, 15 en 16 maart 2022 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Zeven partijen zullen op basis van de verkiezingsuitslag deze raadsperiode zijn vertegenwoordigd in de gemeenteraad van Urk. De verdeling van de negentien raadszetels is als volgt:

- SGP 6 zetels
- HvU 3 zetels
- CDA 3 zetels
- CU 3 zetels
- GB 2 zetels
- PVV 1 zetel
- KU 1 zetel

Hierbij wil ik u als informateur inzicht geven in een aantal thema's die in de verschillende gesprekken aan bod zijn gekomen.

Door alle partijen is aangegeven dat zij een eventueel nieuw college constructief/kritisch tegemoet zullen treden wanneer zij geen deel uit zullen maken van een nieuw college. Dit bevestigt de bestuurlijke verantwoordelijkheid die de gehele raad voelt de komende periode.

Als informateur heb ik de opdracht ontvangen de mogelijkheden van een meerderheidscoalitie te onderzoeken. Het is, na het voeren van de informatiesprekken, mijn overtuiging dat een meerderheidscoalitie bestaande uit drie partijen meer kansrijk is in vergelijking met een meerderheidscoalitie bestaande uit vier partijen of meer.

Alle partijen zijn eensluidend als het om coalitiedeelname van de SGP gaat. Er zijn door geen enkele partij coalitievarianten aangedragen zonder de Staatkundig Gereformeerde Partij. Daarnaast zijn bijna alle partijen van mening dat, ondanks het electorale verlies, ook de CU in een nieuw college zou moeten terugkeren. Bij het bepalen van de derde ofwel vierde coalitiepartij lopen de meningen meer uiteen. Hierbij dragen partijen in antwoord op de vraag naar de meest wenselijke coalitie, veelal zichzelf aan als aanvulling op het duo SGP – CU.

Aan alle partijen is de vraag gesteld hoe zij aankijken tegen een voortzetting van de huidige coalitie. Alleen Hart voor Urk geeft aan de huidige coalitie zonder meer te willen voortzetten. De CU heeft hierbij aangemerkt zich bescheiden op te willen stellen.

De SGP en HvU hebben beide de zondagsrust benoemd als zeer belangrijke aandachtspunten. De meeste partijen hebben geen inhoudelijke blokkades opgeworpen. Hiermee vormen deze aangegeven punten van de SGP en HvU geen inhoudelijke belemmering vooraf voor een te vormen coalitie.

Bestuurskracht

Stabiliteit en bestuurskracht zijn de komende jaren, met de komende opgaven, van het grootste belang. In de gevoerde gesprekken was dit een belangrijk thema. Een toekomstig college moet daarom ervaren en deskundige wethouders aan boord hebben. Bijna alle partijen geven aan dit zeer belangrijk te vinden bij het samenstellen van een nieuw college.

Vrijwel alle partijen hebben expliciet aangegeven dat versterking van het ambtelijk apparaat in kwalitatieve en kwantitatieve zin nodig is, zeker in verhouding tot de opgaven waar Urk de komende jaren voor staat.

Het zoeken naar samenwerking met de buurgemeente Noordoostpolder wordt door alle partijen benoemd als bestuurlijk speerpunt.

Integriteit

“Een goed functionerend en integer gemeentebestuur levert een belangrijke bijdrage aan het vertrouwen van mensen in de politiek. Daarmee draagt het ook bij aan de legitimiteit van het overheidshandelen. Een integer en stabiel bestuur is effectiever en efficiënter in staat om de taken uit te voeren en diensten te leveren waar hun inwoners recht op hebben. Het toont zich dan ook een betrouwbare partner in samenwerking met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties.”¹

Burgers verwachten terecht dat politici het algemeen belang dienen. Als er sprake is van (de schijn van) belangenverstrengeling roept dat weerstand op tegen de overheid. Vrijwel alle partijen hebben expliciet aangegeven dat een integer lokaal bestuur van groot belang is.

Een kansrijke coalitie

De coalitie die ik op grond van de gesprekken, en de verkenning van het politieke speelveld, kansrijk acht is een coalitie van SGP-CDA-CU. Deze partijen vormen een goede inhoudelijke en persoonlijke basis voor het vormen van een daadkrachtig, voortvarend, en succesvol college.

Deze combinatie van partijen heeft ruim voldoende politiek en maatschappelijk draagvlak om te komen tot een stabiel en slagvaardig college. Daarnaast hebben de voorgestelde wethouderskandidaten politieke en bestuurlijke ervaring. Deskundigheid en ervaring zijn nodig om de uitdagingen waar de gemeente Urk voor staat bestuurlijk het hoofd te bieden.

Verder stel ik u voor de formatiegesprekken op D.V. 19 april 2022 te laten aanvangen en het initiatief hiervoor bij de grootste partij, de SGP te leggen.

Tot slot wens ik alle partijen veel wijsheid en sterkte en Gods Zegen de komende raadsperiode. En in het bijzonder wens ik de straks formerende partijen een constructieve formatie toe met ruimte en begrip voor elkaars positie. Dat alle plannen en beleidsvoornemens mogen zijn ten goede van onze mooie gemeente.

¹ Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2018, 19 maart). *Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie* [Kamerbrief], kamerstuk 28844-146, p.1.